DOI: [10.32702/2307-2156-2019.6.3](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.6.3)

УДК: 351

*В. С. Толуб'як,
д. н. держ. упр., доцент, професор кафедри менеджменту та публічного управління
Тернопільського національного економічного університету
ORCID: 0000-0002-8892-2338*

*Ю. Г. Королюк,
д. н. держ. упр., доцент, професор кафедри економічної кібернетики та міжнародних
економічних відносин Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
ORCID: 0000-0001-8732-3731*

ПОЛІТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

*V. S. Tolub'iak
Doctor of Sciences in Public Administration, Docent,
Professor at the Department of Management and Public Administration,
Ternopil National Economic University*

*Yu. H. Koroliuk
Doctor of Sciences in Public Administration, Docent,
Professor of the Department of Economic Cybernetics and International Economic Relations,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics KNUTE*

THE POLICY OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE IN CONDITIONS OF GLOBAL THREATS

У статті розглянуто сутність політики економічної безпеки. Зазначено, що необхідність формування економічної безпеки держави зумовлено об'єктивними процесами і явищами які відбуваються як в національній економіці та суспільстві, так і в глобальному просторі. Підтверджено, що проблема економічної безпеки є ключовою для існування будь-якої держави. Сутність економічної безпеки полягає в захищеності національних інтересів держави та готовності інститутів влади створювати механізми захисту національної економіки, забезпечити її здатність зберігати та поновлювати процес суспільного відтворення і соціально-політичної стабільності суспільства. Доведено, що економічна безпека є не лише однією з найважливіших складових цілісної системи національної безпеки, але й базовою для дотримання і реалізації національних інтересів. Визначено основні загрози економічної та національної безпеки України в умовах політико-економічної нестабільності якими є: соціально-політичні конфлікти, наявність значної маси невдоволених та агресивно налаштованих груп людей; військові конфлікти та високий рівень міграції біженців або переміщених осіб; погіршення екологічної ситуації, зростання техногенних аварій антропогенного походження; високий рівень тінізації, у тому числі офшоризації економіки та корупція; зростання безробіття; залежність економіки країни від міжнародних кредиторів; втручання у внутрішню політику інших держав, наднаціональних структур та інших зовнішньополітичних суб'єктів. Обґрунтовано необхідність розвитку взаємовигідних торговельно-економічних відносин України з ЄС та важливість розвитку стратегічного

партнерства із США як умови формування зовнішньої економічної політики. Реалізація Україною Угоди про асоціацію з ЄС сприятиме поглибленню коопераційних зв'язків та безпечових взаємовідносин між країнами регіону і Україною, сприятиме інтеграції України до зони стабільності і безпеки, сформованої ЄС і НАТО. Співробітництво з США сприяє укріпленню демократії і верховенства права, протидії корупції і проведенню реформ в Україні, зміцненню енергетичної та військової безпеки країни, розвитку науки і технологій в стратегічних галузях економіки. Трансформація державної політики економічної безпеки України в контексті наростання зовнішніх загроз має бути зорієнтована на усунення ознак неієздатності та формування України як сильної інноваційної незалежної держави шляхом впровадження дієвого регуляторного механізму створення безпечового економічного середовища.

The article considers the essence of the policy of economic security. It is noted that the necessity of forming the economic security of the state is conditioned by objective processes and phenomena occurring both in the national economy and society, and in the global space. It is confirmed that the problem of economic security is a key to the existence of any state. The essence of economic security consists in protecting the national interests of the state and the readiness of the institutions of power to create mechanisms for the protection of the national economy, to ensure its ability to maintain and renew the process of social reproduction and socio-political stability of society. It is proved that economic security is not only one of the most important components of a holistic national security system, but also the basis for observance and realization of national interests. The main threats to the economic and national security of Ukraine in the conditions of political and economic instability are identified: socio-political conflicts, the presence of a large mass of dissatisfied and aggressively formed groups of people; military conflicts and the high level of migration of refugees or displaced persons; deterioration of the ecological situation, the growth of technogenic accidents of anthropogenic origin; high level of shadowing, including off-shoring of the economy and corruption; rising unemployment; the dependence of the country's economy on international lenders; interference in the internal policies of other states, supranational structures and other foreign political actors. The necessity of developing mutually beneficial trade and economic relations between Ukraine and the EU and the importance of developing strategic partnership with the USA as a condition for the formation of foreign economic policy is substantiated. Ukraine's implementation of the Association Agreement with the EU will enhance co-operative ties and security relations between the countries of the region and Ukraine, promote Ukraine's integration into the zone of stability and security formed by the EU and NATO. Cooperation with the United States contributes to strengthening democracy and the rule of law, fighting corruption and carrying out reforms in Ukraine, strengthening the country's energy and military security, and developing science and technology in strategic sectors of the economy. The transformation of the state policy of economic security of Ukraine in the context of the growth of external threats should be aimed at eliminating the signs of incapacity and forming Ukraine as a strong innovative independent state by introducing an effective regulatory mechanism for the creation of a safe economic environment.

Ключові слова: політика економічної безпеки; глобалізаційні загрози; стратегічний розвиток; партнерство; торгівельно-економічні взаємовідносини.

Key words: economic security policy; globalization threats; strategic development; partnership; trade and economic relations.

Постановка проблеми. Розвиток України як незалежної європейської держави залежить від ефективного функціонування її економіки. Нівелювання фінансово-економічних кордонів між країнами, активізація міжнародного руху капіталів, висока фінансова залежність України від світових кредиторів,

проблеми внутрішнього характеру та інші дестабілізуючі фактори стають причинами зниження економічної та, відповідно, національної безпеки.

Не менш важливим є той факт, що в умовах гібридної війни та глобальних дисбалансів спостерігається зростаюча асиметричність розвитку економіки України. Воєнно-політична нестабільність на Сході країни, регулярні інформаційні атаки зумовлюють в Україні постійні тенденції регресу. За таких умов економічна складова національної безпеки держави набуває особливого значення і обумовлює необхідність системного теоретико-методологічного дослідження формування державної політики економічної безпеки в різних аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема економічної безпеки як складової державної політики присвятили свої наукові праці багато зарубіжних та українських науковців і практиків, зокрема: Амоша О. І., Волошин О. Р., Гбур З. В., Галайко Н. В., Тимошенко О. В., Каламбет С. В., Олешко А. А., Яремко І. І. та інші. Проте, питання формування державної політики економічної безпеки України в умовах глобальних загроз сьогоденні потребує поглибленого детального вивчення і розробки дієвих інструментів та механізмів її реалізації.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз формування державної політики економічної безпеки України в умовах глобальних загроз.

Виклад основного матеріалу. Економічна безпека є передумовою життєдіяльності та розвитку людини, суспільства і держави. Це важлива складова національної безпеки, від якої залежить стан захищеності державної влади, суверенітет держави, її територіальна цілісність та обороноздатність, спокій людей та інше. Тому для будь-якої держави важливо, щоб були розроблені та ефективно функціонували механізми забезпечення її економічної безпеки.

Важливим і актуальним питанням є ліквідація чи мінімізація впливу загроз для економічної безпеки сучасної України, найнебезпечнішими з яких залишаються корупція, тіньова економіка, економічна злочинність і порушення цілісності економічної системи України, спричинені незаконною анексією Криму та війною на сході країни. Все це в сукупності призводить до негативних та руйнівних наслідків, які відчувають бізнес, держава і кожен громадянин.

Проблема економічної безпеки є ключовою для існування будь-якої держави. Сутність економічної безпеки полягає в захищеності національних інтересів держави, в готовності і здатності інститутів влади створювати механізми захисту національної економіки, забезпечити її здатність зберігати та поновлювати процес суспільного відтворення та соціально-політичної стабільності суспільства. Економічна безпека держави, як зазначає Стеценко С. П. [8, с. 104], є не лише однією з найважливіших складових цілісної системи національної безпеки, як комплексу захисту національних інтересів, але й базовою, вирішальною умовою дотримання і реалізації національних інтересів.

Основними загрозами в умовах глобалізації та внутрішньої політико-економічної нестабільності економічній та національній безпеці України є:

- соціально-політичні конфлікти, наявність значної маси невдоволених та агресивно налаштованих груп людей, військові конфлікти;
- високий рівень міграції біженців або переміщених осіб (внутрішньої та зовнішньої),
- стійка еміграція;
- депопуляція населення;
- погіршення екологічної ситуації, зростання техногенних аварій антропогенного походження;
- високий рівень тінізації, у тому числі офшоризації економіки;
- зростання безробіття, стискання інвестиційної активності та погіршення інших макроекономічних показників;
- корупція;
- моральне і духовне зубожіння, зневіра населення;
- залежність від міжнародних кредиторів;
- втручання у внутрішню політику інших держав, наднаціональних структур та інших зовнішньополітичних суб'єктів [7].

В умовах посилення глобалізаційних процесів актуалізуються традиційні та виникають нові види економічних загроз. Велику небезпеку для економіки України становлять світові фінансово-економічні кризи, які призводять до уповільнення темпів економічного зростання, збільшення масштабів зовнішньої заборгованості, безробіття, зубожіння населення, вичерпання природних ресурсів, погіршення стану навколишнього середовища тощо.

Незважаючи на важливість питання забезпечення економіки країни від економічних викликів, в Україні досі не розроблено системи індикаторів економічної безпеки та не визначено їх критичні значення, вихід за межі яких призведе до руйнівних процесів в економіці. Хоча перелік показників економічної безпеки визначений (зростання ВВП, рівень і якість життя більшості населення, темпи інфляції, рівень безробіття, структура економіки, майнове розшарування населення, криміналізація економіки, стан технічної бази господарства, витрати на науково-дослідні роботи, конкурентоспроможність, імпортна залежність, відкритість економіки, внутрішній і зовнішній борг держави), однак органи державної служби статистики більшість з них не обчислюють. Відсутній дієвий моніторинг стану економіки на підставі зазначених індикаторів, не здійснюється моделювання ситуацій та вироблення дієвих механізмів та інструментів попередження негативних явищ в економіці [2, с. 62].

Формування ефективної державної політики щодо забезпечення економічної безпеки держави зумовлено об'єктивними процесами та явищами, які відбуваються в національній економіці та суспільстві, а також у глобальній економіці. Суперечливість інтеграційних тенденцій надає особливого значення проблемі економічної безпеки країни як основи забезпечення її суверенітету, конкурентоспроможності, обороноздатності, органічного входження країни до системи світової економіки. Із точки зору системного підходу економічна безпека є певною системою, яка, свою чергою, є частиною системи національної безпеки. Нормативним документом, в якому визначено поняття національної безпеки, є Закон України «Про національну безпеку України» [6, ст. 1], де зазначається, що національна безпека країни – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Розглядаючи структурні елементи національної безпеки, необхідно зазначити, що всі вони мають економічне підґрунтя, тобто ключовим елементом системи національної безпеки є економічна безпека. Усі складові національної безпеки є взаємопов'язаними та не можуть функціонувати один без іншого. Так, для забезпечення військової безпеки необхідною є наявність відповідного науково-технічного та економічного потенціалу. Демографічна безпека певною мірою залежить від рівня реальних доходів, який є проявом певного рівня розвитку економіки. А для забезпечення економічної безпеки необхідним є достатня кількість трудових ресурсів, які є похідними від рівня забезпечення демографічної безпеки. Подібні взаємозв'язки спостерігаються і між іншими видами національної безпеки, проте слід зазначити, що особливе та центральне місце серед усіх видів займає економічна безпека, оскільки вона є матеріальною основою для їх забезпечення.

Державна політика щодо забезпечення економічної безпеки, як складова єдиної політики національної безпеки, інтегрованої в систему геополітичної безпеки, – це цілеспрямована діяльність органів державної влади усіх рівнів щодо управлінських заходів, рішень, реалізації стратегічних пріоритетів із захисту національних економічних інтересів, забезпечення економічних свобод суб'єктів господарювання і населення, нівелювання найбільш небезпечних ризиків та усунення негативних проявів економічної глобалізації на усій території країни [6, ст. 1].

Водночас глобальні суспільно-економічні трансформації та внутрішні суперечності в національній економіці країни вимагають проведення аналізу сформованих концептів, стратегій та імперативів державної політики щодо економічної безпеки, забезпечення «реального» виконання головних функцій державного управління:

- політико-адміністративної, що має забезпечувати державний суверенітет та встановлення прийнятної в конкретний історичний період територіального устрою країни;
- економічної, що ґрунтується на засадах гарантій економічного суверенітету й безпеки та ефективної реалізації державної політики економічної безпеки.

Категорія «економічна безпека» та її структурні, функціональні компоненти, зокрема за рівнями ієрархії управління, почали вивчатися в Україні відносно недавно, з початку 90-х років минулого століття, що пов'язано із здобуттям Україною незалежності, формуванням державності, становленням національних економічних інтересів. Загальне визначення поняття «безпека» передбачає відсутність загроз набутих цінностям та відсутність страху стосовно того, що цим цінностям буде завдано шкоди.

Виходячи із цього визначення, можна зазначити, що безпека є основою забезпечення інших базових цінностей, зокрема таких як «добробут» та «сталий розвиток» [5]. Тому безпека може розглядатися як головна передумова існування держави, суспільства та індивіда, її наявність дає змогу суспільству зберігати певну накопичену множину базових цінностей [1].

Впровадження ефективної моделі державної політики економічної безпеки держави в умовах глобалізаційних змін і викликів передбачає чітке формулювання основного «меседжу», стратегічної мети, державних імперативів взаємоузгоджених заходів захисту національних економічних інтересів, протистояння або нівелювання загроз глобального, зовнішньо- та внутрішньоекономічного характеру. Основний «меседж» проявляється у забезпеченні сталого розвитку національної економіки. Мається на увазі функціонування її усього господарського комплексу, коли одночасно забезпечуються: задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб населення; раціональне та екологічно безпечне ведення господарства й високоефективне використання природних ресурсів; підтримання сприятливих для здоров'я людини природно-екологічних умов життєдіяльності, збереження, відтворення і примноження якості довкілля та природно-ресурсного потенціалу суспільного виробництва [3].

Стратегічною метою, яка підпорядкована концепту державної політики створення безпечних умов в економічній сфері, є захист національних інтересів, забезпечення економічних свобод суб'єктів підприємництва і населення, попередження потенційних та реальних викликів та загроз, усунення негативних проявів економічної, соціальної та політичної глобалізації.

Відповідно, із урахуванням глобалізаційних процесів державними імперативами забезпечення економічної безпеки повинні бути:

- у внутрішній політиці економічної безпеки – досягнення максимально можливого рівня захисту прав власності та прозорість відносин у даній сфері, ефективність використання матеріальних ресурсів, високий науково-технологічний рівень економіки та модернізація технологій, ефективне використання коштів державного і місцевого бюджетів;

– у зовнішній політиці економічної безпеки – позитивний вплив світових і міждержавних надструктур, транснаціонального бізнесу та інтеграційних утворень, «здорова» конкуренція з боку імпортерів, зниження зовнішнього боргу та валютних ризиків, залучення іноземного капіталу в стратегічно важливі галузі національної економіки тощо.

Україна формує та реалізує політику європейської і євроатлантичної інтеграції, яка здійснюватися на різних рівнях – глобальному, регіональному, субрегіональному. Реалізація Україною Угоди про асоціацію з ЄС сприятиме дальшому поглибленню коопераційних зв'язків та безпекових взаємовідносин між країнами регіону і Україною, створить умови для прискорення інтеграції України до зони стабільності і безпеки, сформованої ЄС і НАТО.

Важливим для України є євроінтеграційний досвід країн пострадянського простору, застосування якого дозволить Україні прискорити процеси імплементації Угоди про асоціацію та формування передумов членства в ЄС, а також підтримка ними демократичних реформ в Україні. Додаткові можливості для цього створюють залучення України до роботи вже усталених форматів субрегіонального співробітництва (Вишеградська група, Рада країн Балтійського моря), а також формування нових форматів за її участю (таких як Україна-Польща-Литва, Україна-Румунія-Молдова, Східноєвропейсько-Скандинавське партнерство).

Проте, для України є важливим розвиток та поглиблення стратегічного партнерства зі Сполученими Штатами Америки на основі Хартії про стратегічне партнерство Україна–США [10]. Допомога та співробітництво з США сприяє укріпленню демократії і верховенства права, протидії корупції і проведенню реформ в Україні, розвитку ринкових засад української економіки та її адаптації до стандартів глобальних ринків, підвищенню обороноздатності і проведенню оборонної реформи в Україні, зміцненню її енергетичної та військової безпеки, розвитку науки і технологій в стратегічних галузях економіки.

Розширення співробітництва з США здійснюється як в межах шести міжгалузевих механізмів українсько-американської Комісії стратегічного партнерства, так і поза ними, в т.ч. у питанні лібералізації торгівлі; створення в рамках Комісії контрольного механізму високого рівня; започаткування двостороннього діалогу щодо заснування відносин союзництва між Україною і США. Пріоритетними завданнями до 2020 року є укладення між Україною та США угод про зону вільної торгівлі та про спільну оборону [4].

Створення та розвиток мережі перспективного партнерства з країнами – новими центрами глобального та регіонального впливу є важливим завданням зовнішньої політики економічної безпеки України. Таке партнерство, як зазначає Яремко В. І. [11], має бути орієнтоване на досягнення прагматичних результатів, насамперед в економічній, енергетичній та військово-технічній сферах, залучення високих технологій та інвестицій в реальний сектор вітчизняної економіки, нарощування обсягів українського експорту, реалізацію спільних інфраструктурних проєктів.

Ефективна реалізація державної політики економічної безпеки потребує продукування комплексу взаємопов'язаних державно-управлінських рішень щодо відстоювання національних економічних інтересів, протистояння викликам і загрозам у глобалізованому світі. Україна має налагодити взаємовигідні торговельно-економічні відносини з ЄС на засадах лобювання національних економічних інтересів та диверсифікації експортної діяльності у контексті підвищення частки високотехнологічного експорту та зростання експорту продовольчих товарів з високою доданою вартістю. Сьогодні частка сировинного експорту в загальній його структурі перевищує 70%, досить низькою є питома вага інноваційного експорту, не більше 1% продукції машинобудівного виробництва за своїми технічними характеристиками були конкурентоспроможними на світовому ринку [9].

Економічні і соціальні вигоди України — у реалізації стратегічного пріоритету виробництва сільгосппродукції кінцевого призначення та харчових продуктів європейської якості. У цьому контексті Україна має переваги, які дозволяють їй вести рівноправний діалог з ЄС та СОТ щодо покращення умов зовнішньої торгівлі продукцією агропромислового виробництва, перегляду умов надання їй обсягів експортних квот, зростання обсягів експорту продукції агропромислового комплексу до країн ЄС, а також проводити політику експортної експансії в євразійському та афроазійському просторі. Ефективним механізмом трансформації сировинної експортної орієнтації агропромислового сектору має стати створення агропромислових кластерів, що передбачає концентрацію зусиль держави, взаємопов'язаних стратегічних агропідприємств і ланцюгів суміжних виробництв інших галузей економіки – харчової, хімічної промисловості (у т.ч. виробництва міндобриव), сільськогосподарського машинобудування, біотехнологій, науково-дослідних установ, торговельно-збутових організацій, фінансових установ.

Забезпечення високого рівня економічної безпеки можливе за умови ендогенізації фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку. Це передбачає вливання в економіку України фінансових ресурсів за рахунок реалізації таких заходів: деофшоризація, що передбачає формування правових засад захисту прав інвесторів, оптимізацію податкового навантаження та зменшення податкового тиску на бізнес з одночасним запровадженням дієвої системи оподаткування коштів, що виводяться в офшори, встановлення контролю за перетіком капіталу в офшорні зони; боротьба з корупцією, відхід від так званої «клептократичної економіки», коли корупція і зловживання стали основою життя суспільства, а збагачення монополю-олігархічних структур превалюють над людськими цінностями, підвищення відповідальності владних структур та бізнесу за економічні злочини і правопорушення; трансформація заощаджень населення в інвестиційні ресурси; утримання рівня інфляції на оптимальному рівні; удосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб; зростання реальних доходів населення та схильності до заощаджень; зниження рівня доларизації економіки;

впровадження стимулюючої грошово-кредитної політики НБУ, спрямованої на зниження облікової ставки з метою здешевлення кредитів для національного господарства з комплементарним контролем за рівнем інфляції; нарощування державних інвестицій, що передбачає удосконалення програмно-цільового підходу в державному фінансуванні програм соціально-економічного розвитку, галузевих, регіональних та науково-технічних програм та реалізації механізму державно-приватного партнерства [9, с. 32].

Визначення національних інтересів має першочергове значення під час формування державної політики економічної безпеки в умовах глобальних загроз, оскільки від цього залежить вироблення ефективних заходів їх реалізації та захисту.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Як показали дослідження, державна політика економічної безпеки є складовою державної політики національної безпеки і являє собою цілеспрямовану діяльність органів державної влади усіх рівнів щодо управлінських заходів, рішень, реалізації стратегічних пріоритетів із захисту національних економічних інтересів, забезпечення економічних свобод суб'єктів господарювання і населення, нівелювання найбільш небезпечних ризиків та усунення негативних проявів економічної глобалізації на усій території країни.

Трансформація державної політики економічної безпеки України в контексті наростання зовнішніх загроз має бути зорієнтована на усунення ознак недієздатності та формування України як сильної інноваційної незалежної держави шляхом впровадження дієвого регуляторного механізму створення безпечового економічного середовища.

Пошук ефективних механізмів відстоювання позицій України на міжнародній арені (у тому числі і перед МВФ) та протистояння жорстко налаштованим транснаціональним та олігархічним угрупованням, дії яких спрямовані на непатріотичне збагачення всупереч інтересам суспільства і держави, можуть стати предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел.

1. Амоша О. І. Економічна безпека: концептуальне визначення та механізм забезпечення. Фундаментальні орієнтири науки (гуманітарний та соціально-економічний напрями) : Збірник статей за матеріалами проєктів Державного фонду фундаментальних досліджень. – 2005. – С. 340–354.
2. Волошин О. Р., Галайко Н. В. Індикатори економічної безпеки в умовах ринкової трансформації економіки України. URL : http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/konf_22_04_2016.pdf
3. Гбур З. В. Економічна безпека як одна зі складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 81–86.
4. Ередюк Н. Стратегічне партнерство Україна–США. URL : <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/viewFile/3261/2936>
5. Каламбет (Юдіна) С. В., Кириленко Б.О. Економічна безпека як багаторівнева система. URL : http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/62.pdf
6. «Про національну безпеку України» Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
7. Скорук О. В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10961/1.pdf>
8. Стеценко С. П. Економічна безпека: сутність і структура. Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – №24. – С. 104–106.
9. Тимошенко О. В., Олешко А. А. Державна політика економічної безпеки України в умовах глобальної нестабільності. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 30–33. DOI: [10.32702/2306-6806.2018.9.30](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2018.9.30)
10. Хартії Україна–США про стратегічне партнерство від 19 грудня 2008 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_140
11. Яремко І. І. Економічна безпека як складова національної безпеки держави. URL : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/22426/1/43-Yaremko-74-75.pdf>

References.

1. Amosha, O. I. (2005), "Economic security: conceptual definition and security mechanism. Fundamentals of science (humanitarian and socio-economic directions)", *Zbirnyk statei za materialamy proektiv Derzhavnoho fondu fundamentalnykh doslidzhen*, pp. 340–354.
2. Voloshyn, O. R. and Halaiko, N. V. (2016), "Indicators of economic security in the conditions of market transformation of the Ukrainian economy", [Online], available at: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/konf_22_04_2016.pdf (Accessed 4 June 2019).
3. Hbur, Z. (2017), "Economic security, as one of the complex provides of national security of Ukraine at the modern stage", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 18, pp. 81–86, [Online], available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2017/18.pdf (Accessed 4 June 2019).
4. Erediuk, N. "Ukraine-US Strategic Partnership", [Online], available at: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/viewFile/3261/2936> (Accessed 4 June 2019).
5. Kalambet (Yudina), S. V. and Kyrylenko, B.O. "Economic security as a multilevel system", [Online], available at: http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/62.pdf (Accessed 4 June 2019).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On National Security of Ukraine", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (Accessed 4 June 2019).
7. Skoruk, O. V. "Economic security of the state: the essence, constituent elements and problems of provision", [Online], available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10961/1.pdf> (Accessed 4 June 2019).
8. Stetsenko, S. (2013), "Economic security: the nature and structure", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 24, pp. 104–106.
9. Tymoshenko, O. and Oleshko, A. (2018), "State policy of economic security of Ukraine in conditions of global instability", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 9, pp. 30–33. DOI: [10.32702/2306-6806.2018.9.30](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2018.9.30) (Accessed 4 June 2019).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine, Ukraine-US Charter on Strategic Partnership of December 19, 2008, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_140 (Accessed 4 June 2019).
11. Yaremko, I. I. "Ukraine-US Charter on Strategic Partnership of December 19, 2008", [Online], available at: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/22426/1/43-Yaremko-74-75.pdf> (Accessed 4 June 2019).

Стаття надійшла до редакції 10.06.2019 р.